

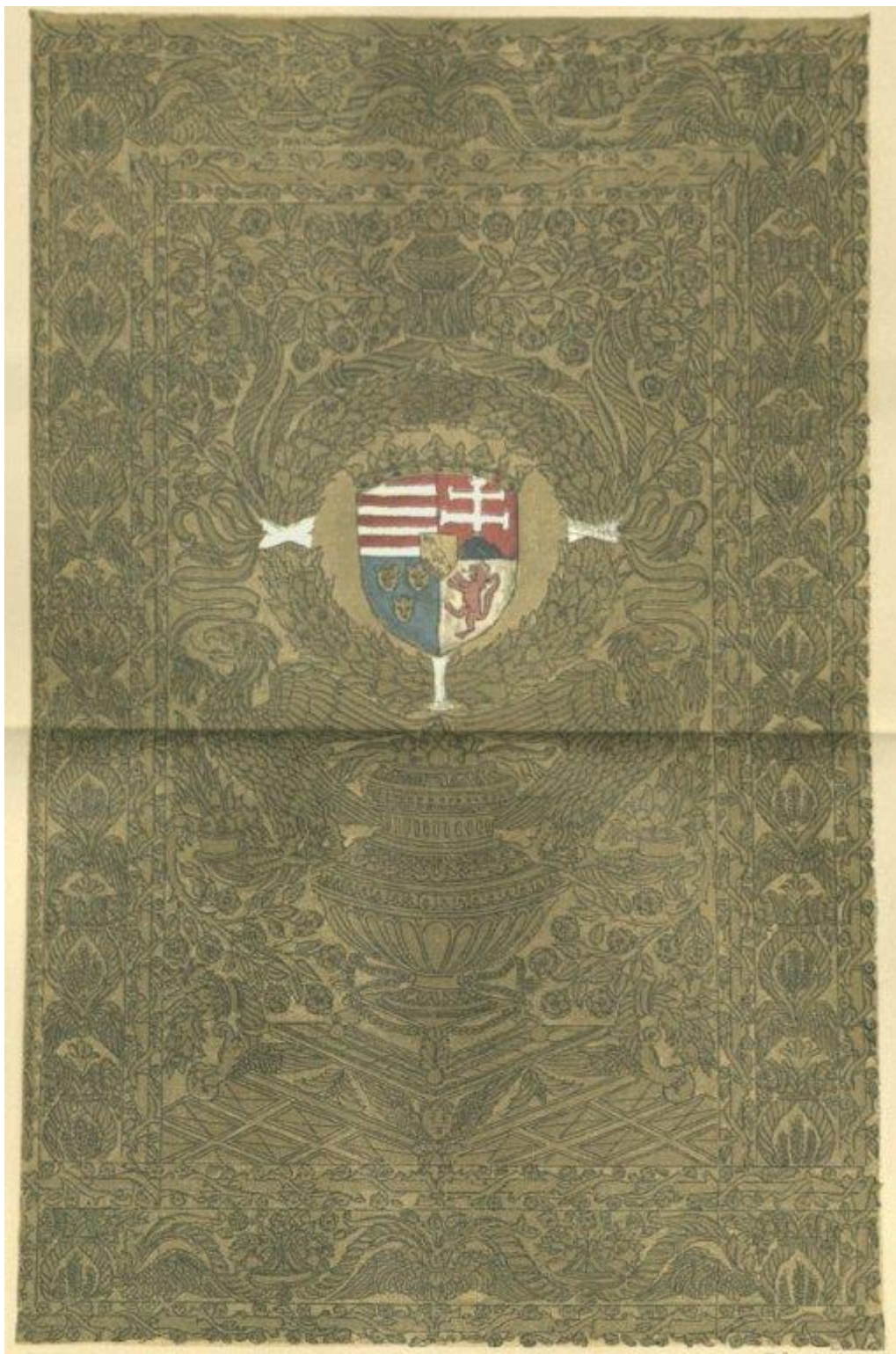
MÁTYÁS KIRÁLY EGYHÁZPOLITIKÁJA ÉS VALLÁSOSSÁGA

BÁBEL BALÁZS

Mátyás király fametszetes portréja
Theobald Müller: Musaei Ioviani imagines
Basel: Petrus Perna, 1577.
Kalocsai Érseki Könyvtár gyűjteményéből

Fraknói Vilmos: Erdődi Bakócz Tamás élete.
Budapest: Méhner Vilmos, 1889.
Mátyás királynak, Bakócz Tamás birtokába jutott trónkárpitja
Kalocsai Érseki Könyvtár gyűjteményéből

MÁTYÁS KIRÁLY EGYHÁZPOLITIKÁJA ÉS VALLÁSOSSÁGA

Dr. Bábel Balázs
kalocsa-kecskeméti érsek tanulmánya

A holló jegyében. Fejezetek a Corvinák történetéből. Szerk. Monok István

Budapest: Corvina Kiadó, 2004.

Kalocsai Érseki Könyvtár gyűjteményéből

Nagy Szent Gergely pápa Dialogusa-t tartalmazó kódex címlap keretdíszének felső része Mátyás mellképét két angyal tartja

Kalocsa

2018

E könyv megjelent Mátyás király emlékévének nyilvánított 2018-as évben,
Mátyás Születésének 575. és királlyá választásának 560. évfordulója alkalmából

Kalocsa, 2018. augusztus 20.

A könyvborító előlapján

A holló jegyében. Fejezetek a Corvinák történetéből. Szerk. Monok István

Budapest: Corvina Kiadó, 2004.

Kalocsai Érseki Könyvtár gyűjteményéből

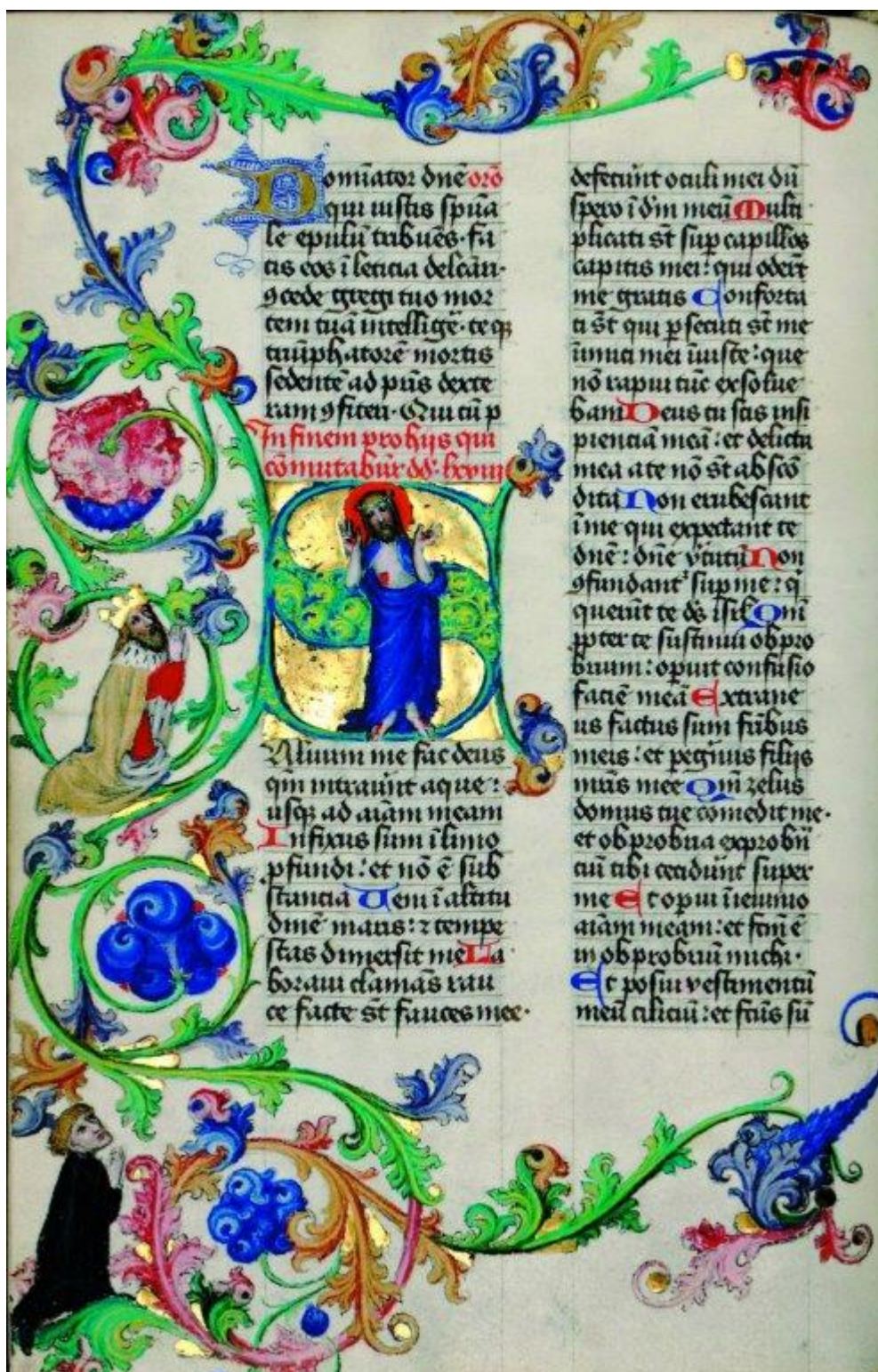
Mátyás címerét két angyal tartja /Halicarmasseus-corvina címlapjának részlete/

A könyvborító hátlapján

I. Mátyás denár

kibocsátás ideje: Körmöcbánya 1489 - ezüst, 14,98 mm/0,47 g

(Kalocsai Nagyboldogasszony Főszékesegyház régészeti feltárásán fellelt pénzérem)

Psalterium cum canticis.
 Prága – Krumlov, 1438 körül
 Kalocsai Érseki Könyvtár gyűjteményéből

Születésének 575. és királlyá választásának 560. évfordulója alkalmából a 2018-as esztendőt Hunyadi Mátyás emlékévvé nyilvánította a kormány. A jubileumi év kapcsán próbáljuk meg a király egyházpolitikájára terelni a figyelmünket, abban a hatalmas nagy életműben kutatva, ami 32 évet ölel át a királyi trónon. Középkori mértékkel mérve a hosszú idő lezártakor, a király halálát követően is már legendák százai keletkeztek Mátyás királyról. "*Meghalt Mátyás király és oda az igazság*" mondták. Mátyáshoz közel 600 történettípus kapcsolódik Kárpát-medence szerte¹, azonban szeretném, ha a történeti háttér megkeresve kifejezetten az egyházpolitikára koncentrálnánk ebben a tanulmányban.

Tudni kell azt, hogy mint mindenki, saját korának a gyermeke, úgy Mátyás király is az volt. Az a szellemi háttér, amely az ő idejében Európa és Magyarország kulturális életét alkotta, az egyrészt a humanizmus volt, másrészt főként a művészetekben megmutatkozó reneszánsz. A humanizmust tekinthetjük úgy, mint az ókori görög-latin kultúra újjászületését, mint egy esztétizáló szellemi irányzatot. De létezett egy praktikus filozófiájuk is, és ha nem is volt rendszerezett, de kifejezésre jutott a teológiájuk is. Reformot akartak, szembe fordultak a középkor végének népies, babonás gyakorlatával, a középkori skolasztikával és a nominalizmussal, helyettük az ókori művészeteknek a tudomány területén adtak nagy teret. Egyházi vonatkozásban szerettek volna visszatérni a forrásokhoz, a szentíráshoz és a szentatyákhoz, a spekuláció kevésbé érdekelte őket, erősen eklektikusak voltak. Arisztotelész mellett Platón és Sztoa kapott nagyobb helyet a humanizmusban, de más irányzatok is megjelentek. Kezdetben a humanizmus teljesen keresztény talajon maradt és az antik pogány formák mellett tiszteletben tartotta a keresztény értékeket mind az irodalomban, mind a művészetekben. Danténál és Petrarcanál - akiktől a humanizmust eredeztetik - még teljesen egyértelmű a keresztény hit és erkölcs megvallása. Később azonban az erkölcstelenség, vele együtt a hitközöny is beszivárgott, elég csak Boccacciora és Aretinora², később pedig Erasmusra gondolni. A reneszánsz ennek, mint egy művészi kifejezése volt. (14)

¹ A történetekből egy, gyermekkori személyes emlék, 1958-ban, 8 évesen, a vár 700 éves évfordulóján fent jártam a fellegvárban, és az idegenvezető nagy csodálkozásomra elmondta, hogy az ottani kútból, Mátyás idejében, vasárnaponként bor folyt.

² Pietro Aretino (+1556.) nemcsak sikamlós témákat, mint Boccaccio, hanem kifejezetten pornográf módon írt és festett.

Magyarországon a korai megjelenés a háttérben több tényező is állt. Itália egyes államait és Magyarországot a 14. századtól kezdve egyre erősödő politikai, dinasztikus és kulturális kapcsolatok fűzték egymáshoz. Mindezek miatt a 14. századtól kezdődően sok olasz művész dolgozott hazánkban, következésképpen az olasz hatás a magyarországi művészetekben is széles körben érvényre jutott. A 15. század elejétől több nagy itáliai művészet pártoló egyéniség került nálunk magas egyházi és világi állásba, akiknek közvetítésével már az 1420-as években a reneszánsz első firenzei kísérletezéseit jól ismerő művészek kerültek hazánkba. Az olasz művészek itteni tevékenységét még elősegítette az is, hogy a 14. századtól kezdve elsősorban a fővárosban, Budán, folyamatosan egyre népesebb olasz kereskedőkolónia telepedett meg. Ezek egyrészt sok olyan reneszánsz stílusú tárgyat hoztak magukkal, amelyek felkeltették az érdeklődést az új művészet iránt, másrészt a Magyarországra vezető biztonságos utakat, és a helyi viszonyokat jól ismerő firenzei kereskedők, bankházak ügynökei jelentős bázist biztosítottak az olasz művészek számára.

A politika terén a reneszánsz stílus átültetéséhez sok segítséget adott Mátyás király olasz diplomáciája. Ez a politika akkor vett döntő fordulatot, amikor Mátyás 1474-ben az itáliai belső szövetséggel, a 'Legával' - gazdasági és művészeti szövetséggel - került összeköttetésbe, amelyet IV. Sixtus pápa vezetése alatt a nápolyi király Aragóniai Ferdinánd, valamint Firenze és Ferrara ura indította el. Amikor Mátyás 1474-ben eljegyezte, majd 1476 decemberében feleségül vette a nápolyi király leányát, Aragóniai Beatrixot, abba a szövetségbe házasodott be, amelynek urai saját udvaraikban foglalkoztatták a korai reneszánsz legnagyobb festőit, szobrászait és építészeit. Különösen fontosnak bizonyult ez a politikai háttér, az építészet Itálián kívülre irányuló tevékenységénél. Az építészek ugyanis egyszersmind hadmérnökök, hadi építészek is lévén, uraik féltett bizalmasai voltak, ha le is mondtak néha szolgálataikról, azt csak politikai szövetségeseik és nem ellenfeleik javára tehették meg. A magyarországi humanista mozgalom kis időkülönbséggel szinte ugyanabban az időben kezdődött, mint az itáliai központokban, mivel hazánk uralkodói a 14. században az Anjou dinasztia Nápolyi ágából kerültek ki. Szoros, személyes jellegű történelmi kapcsolatok következtében a humanizmus első jelei a kancelláriai gyakorlatban és a történetírásban már néhány évtizeddel az itáliai kezdetek után megjelentek Magyarországon is. (13)

Mátyás király folytatója volt az Anjouk által elkezdett humanista és reneszánsz uralkodásnak és politizálásnak. Mellette állt Vitéz János is, aki a hazai mozgalom legnagyobb hatású reprezentánsa volt. A 15. század közepétől kezdve egyre több lett az itáliai főiskolákon, egyetemeken tanuló magyar diák, ők hazatérésük után jelentős egyházi és kormányzati posztokra kerülve hozzájárultak a mozgalom egyre szélesebb körű hazai elterjedéséhez. Hunyadi Mátyás nevelője, Vitéz János váradi püspök volt, tőle tanult meg latinul, németül, csehül, ő keltette fel benne az érdeklődését az antik auktorok, különösen a történetírók iránt. A humanisták hatására tekintette Mátyás példaképének a régiek nagy hadvezéreit, uralkodóit, Nagy Sándort, Julius Caesart, Traianust, akik a tudományokat és művészeteket is pártolták. Ennek a historizáló gondolkodásnak lett a következménye, hogy Mátyás a hódoló történetíróitól elfogadta az anakronizmust, hogy ő egyszerre a latin Corvinus nemzetség és Attila leszármazottja. *"Több Caesart és Augustust látunk benned; égi angyalnak és küldöttnek tartunk, akit az Isten a népek üdvére teremtett, és akit nem ok nélkül hiszünk szentnek és szeplőtelennek, inkább isteninek, mint emberinek"* (Bonfini). *"Sors kegye: eljött újra a hunok hajdani fényes korszaka, melyben Attila király aratott diadalmat"* (Thuróczy János). Humanista neveltetése jelentős támaszt nyújtott ahhoz, hogy mint a kor fölfogása szerint 'illegitim' - azaz nem királyi dinasztiából származó uralkodó - a szomszédos országok vele ellenséges, de vitathatatlan tekintélyű dinasztiákhoz hasonló Habsburg és Jagelló uralkodóival szemben biztosabban álljon a lábán, és központi monarchikus céljait megvalósíthassa. Magyarországon a reneszánsz művészet megjelenését elsősorban Vitéz János készítette elő, aki mint a humanista szellem közvetítője valamint mint könyvgyűjtő, megismerkedett a reneszánsz könyvfestészet alkotásaival. Mátyás királyt a humanisták serkentették a reneszánsz építkezés pártolására is. A ma Mátyás templomnak hívott budavári Nagyboldogasszony templom az ő idejében átépült, ahol Mátyás Beatrixszal házasságot kötött. A templom ebben az időben kapta meg déli tornyát.

Mátyás király sokrétű munkásságából egyházpolitikája és személyes vallásosságának jellege eléggé ismeretlen és földolgozatlan. A legújabb Katolikus Lexikon részletesen bemutatja a politikai működését, de a fentiekről szinte nem is ejt szót. Mátyás hatalmának sok eredőjéről a szinte korlátlan rendelkezést, amellyel a nagy egyházi javadalmakat, püspökségeket, apátságok vezető posztjait betöltötte, keveset szóltak. Bár a pápaság uralmát elvben mindig fönntartotta. Trónra lépése után III. Callixtus pápát biztosította a felől, hogy atyja nyomdokaiba

lép, és a kereszténység ügyének szentelve életét, törekszik leróni *"háláját az Isten kegyelmességért, mely a legvégső szorongattatásból - a prágai fogságból - emelte a trón magaslatába. A pápa mélyen meg volt hatva e levél által, melyből, mint maga írja: "mint egy égi láng heve sugárzott ki, és a melynél, mióta a pápai széken ül, kedvesebbet nem olvasott."*(2) S valóban uralkodásának kezdetén igyekszik követni apjának, Hunyadi Jánosnak a törekvéseit, de már Hunyadi Jánosnak, mint kormányzónak sem okozott nehézséget, amikor önmaga nevezte ki a nagyjavadalmasokat. Mátyás azonban ezt a Magyar királyok főkegyúri jogára hivatkozva oly esetekben is gyakorolta, és megvalósításában oly világi szempontokat érvényesített, hogy ezzel a pápák nemtetszését vívta ki, akik az ő kinevezéseit sokkal kevésbé fogadták el, mint atyjáét, Hunyadi János kormányzóét, aki végül is szentéletű emberként halt meg Kapisztrán Szent János méltatása szerint. Mátyás az egyházi kinevezések dolgában saját hatalmi politikai céljait követte, tekintet nélkül az egyház és a hívek vallási szükségleteire. Mindjárt uralkodása elején átruházta a nyitrai püspökséget illető kegyúri jogát főudvarmesterére, későbbi nádorára, Gúti Ország Mihályra, olyanformán, hogy ő és három fia nevezhetnek ki Nyitrára püspököt, aminek persze az lett a következménye, hogy a püspökség 5 éven át betöltetlen maradt, mert jövedelmeit Országék maguknak tartották fenn. Erre lehetőséget adott a középkor kommandátori rendszere³, vagyis az egyházi javadalmat más birtokolta be, mint aki lelkiekben vezette az intézményt. Tehát egy egyházmegyének, egy szerzetes közösségnek volt egy olyan lelki vezetője, akinek semmi hatalma nem volt a szerzetesség vagy az egyházmegye javai fölött, ellenben a kommandátor, akit kineveztek az uralkodók, az birtokolta az összes javakat. Fölvette a legkisebb egyházi rendfokozatot, az úgynevezett tonzúrát, ezzel a klérushoz tartozott és így kormányozhatott egy egyházi uradalmat, s ez nagy visszaélésekre adott alkalmat.

Mindez az egyik oka volt 1471-ben a Mátyás elleni összeesküvésnek, amelynek élén Vitéz János, egykori tanítója, az esztergomi érsek állt. Az általa vezetett összeesküvéshez csatlakozott Janus Pannonius pécsi püspök, Laki Thuz Osvat zágrábi püspök, több főpap és főúr, akik nehezményezték a nagy adóterheket, az egyházi jövedelmek kommandások általi kisajátítását (21), valamint azt, hogy Mátyás király ahelyett, hogy a török ellen erősítette volna a Délvidéket, nyugaton és Csehországban hódító háborút folytatott. Mátyás az összeesküvést leverte, a lázadókat megbüntette. Kezdetben Mátyás királyhoz

³ A kommandátori rendszer a karoling kortól kialakult, már a 13. századtól világi személy is betölthette ezt a tisztséget

panegirikus verseket író Janus Pannonius is menekülés közben halt meg. A Zágrábi püspökség dolgában egymást követő jelöltjeit a pápa, különböző kánoni nehézségek miatt vetette vissza éveken át, annak dacára, hogy Mátyás valóságos jogigényt emelt az összes egyházakban a kegyúri jog alapján minden javadalom betöltésére, és igénye érdekében nem egyszer haragos hangon írt levelet a pápának, akik viszont ezt az igényt sohasem ismerték el. A püspöki kinevezések ügye esetről-esetre nagy vitára adott alkalmat. A pápaság nem egyszer csak Mátyás személyére, vagy a vele való diplomáciai kapcsolatára való tekintettel fogadta el a magyar király által kinevezettet. Mátyás állandóan kinevezte, nominálta a püspököket, s a pápa általi kijelölés, a provízió helyett, csak megerősítést, konfirmációt követelt. Olasz házassága óta Beatrix hatása alatt az Aragóniai dinasztikus politika szolgálatába állította a főkegyúri jogot. Beckensloer esztergomi érsek szökésével az esztergomi széket önhatalmúlag megüresedettnek nyilvánította és Beatrix öccsének, a 17 éves Aragóniai Jánosnak adta *"azon örök szerelméért, amit felesége iránt, s azon rokonszenvért, mit felesége testvére iránt, s azon kötelességért, amit apósa iránt érez és táplál"* (3). Bátran mondhatjuk, hogy Beatrix kívánságának és családja érdekeinek szempontja uralta az egyházi kinevezéseket. Mivel azonban Beckensloer érsek és pártfogója, Frigyes császár továbbra is ragaszkodott az esztergomi érsekséghez, a pápa csak esztergomi lelki kormányzójává nevezte ki a fiatal bíborost, aki az 1484. évi esztergomi beiktatását követő évben már meg is halt. És ekkor Beatrix gondoskodott arról, hogy a nagyjövedelmű érsekség továbbra is a családban maradjon.(7) Mátyással kinevezettette saját nővérének, Eleonórának fiát, Hippolit ferrarai herceget, aki akkor alig 7 esztendő volt. A kinevező oklevélben Mátyás ismét nyíltan beszél a vallástól már többé-kevésbé elszakadt reneszánsz fejedelmek világias gondolkodására jellemzően. Neki *"kötelessége a személye körüli érdemeket szerzetteteket jutalmazni, s ezen közt azokat, akik sógorság kötelékével hozzácsatolva a természet jogánál fogva tarthatnak igényt szeretetére"*. (3) Ezért nevezte ki sógorát - főképp felséges neje kérésére - esztergomi érsekké. Estei Hyppolyt alakja is folklorizálódott a magyar történelemben, úgyannyira, hogy Mikszáth Kálmán még egy lélektani regényt is szentelt emlékének 'A kis prímás' címmel.

VIII. Ince pápa ekkor maga tartott igényt az esztergomi érsekség betöltésére, mert az előd Aragóniai János a római udvarban halt meg, s ennél fogva pápai igény szerint az ily kinevezéseket a pápa döntötte el és nem a főkegyúri jog érvényesült. A milánói hercegségre tekintettel, Sforza Ascanio bíborost akarta Esztergomba

kinevezni, de Mátyás oly energiával képviselte a ferrarai családi érdekeket, hogy végül is 1487-ben ki is nevezte a pápa a gyermeket az érsekség adminisztrátorának, amivel a család teljesen megelégedett, hiszen birtokába jutott a nagy jövedelmeknek, melyekből egyes összegeket Mátyás már előbb küldött ízelítőül Ferrarába a kis érseknek, mintegy akkori 2000 forintot. A dolog pikantériájához még az is hozzátartozik, hogy a székfoglalásra nem érkezett meg azonnal a kis érsek, csak egy képet hoztak róla, amelyet Mátyás király nagy áhítattal csókolgatott (7), mondván, hogy ez az ő kis magyarja. Ezt a kinevezést Mátyás király megideologizálta. Példaként idézném ide Mátyás király akkori levelét, amit a pápának írt, annak dialektikáját és mondhatni machiavellista akarnokságát:

"Nem vágytuk volna szentséges atya, hogy királyi jogunkat, amely iránt régidőktől fogva nehézség vagy kétség sohasem merült föl, amelyet elődeink mindig szabadon gyakoroltak, s mi is gyakoroltunk, Szentséged ez idő szerint engedni fogja bárki által megsérteni. Szentséged ismeri, vagy mások előadásából megismerheti a magyarok szellemét és szokásait, mely szerint készebbek volnának harmadízben is elpártolni a katolikus hittől, és a hitetlenek táborába állani, mint megengedni, hogy az ország javadalmi a király választásának és bemutatásának mellőzéseivel a szentszék által adományoztassanak." (2)

Ugyanilyen módon érvelt más esetekben is például a modrus-i püspökség betöltésénél. A főkegyúri jogot ugyanígy a modrus-i püspökség dolgában Beatrixre ruházta, a királyné aztán gyóntatóját, egy dalmát szerzetest nevezett ki oda, akit a pápa nem akart elfogadni. Mátyás az ő hatalmas retorikájával ugyancsak megfenyegette a pápát, hogy magyarjai nem tűrhetik az ő királyi jogának csorbítását. Készek a katolikus hittől is elpártolni. Néha azt is mondta, hogy a kettős keresztből hármassá kereszt lesz Magyarország fölött (6), azaz áttér az ortodoxiára, és átviszi az országot is. Mátyásnak a kinevezésekért folytatott küzdelme megérte a fáradságot, mert nagy politikai befolyással és haderővel rendelkező nagy javadalmakra tett szert, ezért a püspökségek mellett az apátságokat is így töltötte be. Gyakran világiak kezére is adta a saját maga által kinevezett bíborosok javadalmait, s azután uralmának egy-egy oszlopává tette őket.

Elődei, az Anjou királyok a főpapi székekbe nagybirtokos családok fiait nevezték ki, például Kanizsaiakat, Széchényieket, a Pálóczyakat. Mátyás föl hagyott a főurak egyházi alkalmazásával, és alulról emelt fel rokontalan, sokszor jobbágysorból embereket is, akiket magas egyházi pozícióba helyezett.(5) Mindent

megtett ugyanakkor a római kapcsolatok lazításáért. Az egyházi ügyeknek a kúrián való megkezdését vagy folytatását szigorú rendeletekkel akadályozta. Az 1486–i törvénykönyvben a tizedekkel kapcsolatos perekre egyenesen kimondja, hogy azok a perek nem Rómában, hanem a királyi udvarban indíthatók és tárgyalandók. Nem lehetett azonnal Rómához, a pápához fordulni, csak fellebbezés jogán. Az akkor anyagilag igen jelentős tized ügyben, a főpapsággal szemben inkább a nemességet pártolta. Mátyás alatt megmaradt és végképp állandósult a nemességnek a papi tized alóli mentessége, amit már az 1439. évi törvény is kimondott. A törvények a bérbeadásnál kezdik megkötni a papság kezét, hogy azokkal további gyarapodás során a helyi földesurak javait növelje. Egészében véve azt mondhatjuk, hogy Mátyás egyházpolitikájának a célja a magyar király hatalmának emelése, és Rómával szembeni biztosítása volt anélkül, hogy a pápai hatalmat elvben tagadta volna és bármiben is a hitetlenséget vagy a reneszánszra jellemző közömbösséget mutatott volna. Leveleiben - igaz hozzá kell számítani az akkori idők stílusát -, a legalázatosabbnak, a pápa lábait kegyesen csókoló királynak mondta magát.

Az országos hivatalokba, főpapi székekbe, ahogy említettem is, a legegyszerűbb származású személyeket is fölemelte. Neki köszönhatték karrierjüket, ezért hűségükben megbízhatott. Mátyás bizalmi titkárai: Váradi Péter váradi kanonok, aki később főkancellár, valamint kalocsai érsek lett. Bakócz Tamás, a későbbi esztergomi érsek, mindketten jobbágy családból származtak. Kincstartói, Handó György pécsi prépost, aki szintén később kalocsai érsek lett, és Dóczi Orbán győri, majd egri püspök polgár fiak voltak. Az alacsonyabb származásúakon kívül leginkább független külföldieket alkalmazott. A főpapi kinevezésekben erőteljesen beleszólt Beatrix királynő, kegyeltjeit jutalmazta, az őt bírálókat büntette, így Váradi Péter kalocsai érseket például börtönbe záratta(15), a tudós Báthory Miklós váci püspököt is kegyvesztetté tette (16).

Mátyás - miközben uralkodása alatt erőteljesen érvényesítette a reneszánsz uralkodókra jellemző machiavellista hatalmi megoldásokat - magánéletében vagy inkább a vallás tekintetében megállapítható róla, hogy szülei lelki üdvéért annyi kegyes alapítványt egyetlen királyunk sem tett, mint ő. Számára Szűz Mária nemcsak 'Patrona Hungarie', akinek Szent István felajánlotta az országot, hanem ezen is túlment, saját uralkodását is a Szűz védelméből vezette le (22). Könyveket, misekönyveket, breviáriumokat adott ki, templomokat építtetett. Aztán azt is tudjuk, hogy a királyi kápolnának az ajtaja a könyvtárára nyílt. Literátus emberként olvasta latin nyelven a Bibliát. A várkápolna legfőbb ékességének

tartotta a török udvartól kapott Alamizsnás Szent János mumifikált ereklyéjét. A humanista keresztény szellemiséget vitte tovább, amit Vitéz Jánostól és Szánoki Gergely lengyel érsektől - a Hunyadi fiak nevelőjétől - kapott. Az Árpád-ház nagyjából Szent Margitnak a szentté avatását különösen is szorgalmazta, továbbá a pálos rendnek az elfogadtatását, illetve Kapisztrán Jánosnak a szentté avatását is sürgette. Egy-két részletet idéznék föl azokból a levelekből, amelyeket részben az olasz fejedelmeknek és városoknak írt, többek között azért, hogy siettesék Kapisztrán János szentté avatását. A pálosok elfogadását és Margitnak szentté avatását pedig a pápától kérte. Ezt írta az olasz fejedelmeknek, és városoknak:

" *A mindenható Isten nem késik szolgájának (azaz Kapisztrán Jánosnak) érdemét és dicsőségét kinyilvánítani, sőt világosan bizonyítja, hogy e boldog férfiú lelkét a szentek gyülekezetébe sorolta, és örökké tartó örömmel árasztotta el.*

Méltányosnak tartjuk, hogy itt a földön minden lehetséges módon kitüntessük azt, akit a mennyben így fölmagasztalt a Mindenható. Ezért most, hogy a királyi méltóság csúcsára juttattak bennünket, legfőbb gondunk lesz kieszközölni szentséges urunktól e tiszta életű ember szentté avatását. Ezt már korábban is minden bizonnyal megtettük volna, ha célunkat nem akadályozták volna a birodalmunkat különféle képpen fenyegető veszedelmek. Azért fáradozunk, hogy ezeknek véget vessünk, és készek vagyunk e boldog férfiú szentté avatásáért mindent elkövetni Isten segítségével.

Buzdítunk benneteket, Itália keresztény fejedelmei, pártoljátok ezt a szent ügyet - annál is inkább, mert közelebb vagytok az Apostoli Székhez." (1)

II. Pius pápának, Margit szentté avatásának ügyében ez írja, részlet a levélből:

"*Krisztusban szentséges atyánknak és urunknak, Piusnak, Isten gondviseléséből a Szent Római és Egyetemes Anyaszentegyház főpásztorának, legkegyesebb urunknak. Szentséges atyánk és urunk! Szent lábadat csókolván, alázattal ajánljuk magunkat. - Ama sok és kemény feladat közepette, mely most különösen sürgetően áll előttünk."* (1)

És utána elmondja a küzdelmeit, majd pedig rátér a kérésre:

"*A Duna hajjai körül fognak egy szigetet itt városunknak, Budának a szomszédságában, melyet hajdan Nyulak szigetének, később pedig Szűz Mária szigetének hívtak. Létezett e szigeten egy Domonkos-rendi apácázárda, melyet*

hajdani elődünk Béla király alapított, és benne jegyezte el Istennel Margit nevű leányát. Ezt a Margitot példás élete és szent cselekedetei oly nagyfokú égi malasztra érdemesítették, hogy mind életében, mind halála után nyilvánvaló nagy csodák tették ragyogóvá, amelyeket sokak hiteles tanúsága bizonyít, majd röviddel halála után az egyes római pápák vizsgálóbírákat jelöltek, illetőleg küldtek ki, akik sok-sok alkalmas tanú kihallgatása, és egész Magyarország bizonyosága alapján hitelesítették és jegyzőkönyvbe foglalták ezeket. Ám a királyok és az események sűrű váltakozása szokás szerint késleltette, illetőleg háttérbe szorította a megkezdett vizsgálat lezárását.

Most tehát nagy alázattal és buzgalommal folyamodunk szentségedhez, hogy ezt a félbe maradt ügyet - melyet oly sok és jeles feladattal együtt bizonyára már régóta isteni rendelés tartotta fenn számára - méltóztassék személyesen, vagy megbízottai útján felülvizsgálni, és ha úgy találja, hogy a kellő és szükséges feltételek megvannak, és a Magasságbeli is hozzájárulását adja, akkor apostoli tekintélyével ünnepélyes nyilatkozat formájában tegyen tanúságot az isteni jóakarat e kiíradásáról. Dicső tettet hajt végre ezáltal szentséged." (1)

A pálosok ügyében IV. Sixtus pápának ezt írja:

"Szentséges atyám és rajongva tisztelt uram, hódolattal ajánlom magam szentséges lábait csókolva.

Szentséges atyám!

Különös áhítat él bennem Szent Pál remete és egész rendje iránt; ez indít arra, hogy latba vessem befolyásomat szentségednél ezekért a testvérekért, akik országomban, Magyarországon igen sokan vannak, hiszen itt nyugszik Szent Pál teste is (Remete Szent Pál teste). Méltóztassék tehát szentséged e testvéreket és az egész rendet pártfogásba venni.

Szentséges atyám, ezek a remete testvérek már más országokban és tartományokban is építkezni, sokasodni kezdtek, peres és egyéb ügyeiket azonban továbbra is Rómában intézik. Ezért alázattal kérem szentségedet a testvérek és egész rendjük nevében, vegye őket pártfogásába, Szent Márk főtisztelendő bíboros urát pedig méltóztassék mindnyájuk pártfogójává és ügyvédjévé kinevezni, valamint elismerni mind Rómában, mind Rómán kívül is.

Igyekezni fogok, hogy hú szolgálataimmal kiérdemeljem ezt Szentségedtől, akit a Magasságos őrizzen meg épségben szent egyháza kormányzására." (1)

Mátyás király egyéni vallásosságát is ismerjük némely visszaemlékezésből, főként Bonfini történetírótól, aki arra volt hivatva, hogy Mátyás dicső tetteit megénekelje, és Galeotto Marziotól, aki elmés mondásait leírta. Galeotto még olyan vitákat is följegyzett, amikor a bíborosokat és a kor nagy hittudósát, Giovanni Gattit kérdőre vonta, hogy hogy lehet az, hogy Jézus nem a hozzá hűséges Jánost nevezte ki az egyház vezetőjének, hanem azt a Pétert, aki őt megtagadta. Hozzátette Mátyás, hogy ő bizony olyan hadvezért nem nevezne ki a hadsereg parancsnokává, aki őt megtagadja. A főpapok először nem tudták a kérdést megválaszolni, majd a szentatyákat idézték, de Mátyásnak még ez sem volt elegendő. Mátyás szerint Péter apostol, aki ismerte az elbukás fájdalmas élményét is, de nagyon-nagy bűnbánatot tartott, alkalmasabb volt arra, hogy az egyházat vezesse, mint a végig hűséges János, mert sokkal inkább megértő volt az elesett bűnös emberek iránt. *"Hiszen mesterének példája mutatta meg ezt neki, aki keserű zokogása után eltörölte tanítványai tévelygéseit, nem rótt fel bűneit" (9).*

Mátyás miközben szeretne volna megreformálni a szerzeteseket, közülük volt olyan, aki keményen kritizálta, mert Mátyásnak szemére vetik, hogy nem jár rendszeresen misére és hatalmaskodó tettei vannak. Temesvári Pelbárt a nagy hitszónok, Szent István és Szent László napi prédikációjában leplezetlenül bírálja a királyt, a ferences kolostorból egyenesen a királyi vár tőszomszédságában: *"...hasonlatként mondhatjuk, hogy a fejedelmeket és királyokat, akik mások fölött állnak, olajjal kenik fel, az olaj pedig a jóságot és irgalmat jelképezi. Nálunk a királynak jogara van, ami olyan ösztöke, akárcsak a méhek fullánkja. A méhek hasonlata azt jelenti, hogy a nemesek és akik alattvalóknak parancsolnak, legyenek jók és irgalmasok. Arisztotelész írja: A magas rang jele, hogy a jogar révén az államférfinak hosszú a karja, térdéig ér, de nem ismeri a két ujj közti rövid távolságot; másutt pedig azt mondja, hogy az államférfi hosszú karja az erejét jelképezi. De jelképezi jóságának nagyságát is. Aki tehát igazán nemesként akar élni, legyen Krisztushoz hasonlóan jóságos és irgalmas. Sajnos a mai fejedelmek és nemesek, a bárók és a vezetők, nem ismernek kíméletet! Kicsikarják a szegényből is a szolgáltatásokat és az adókat, elvárják az adományokat. Bosszúállók, az egyház*

vagyonára pedig ráteszik a kezüket. Beteljesül, amit Ezékiel ír: 'A nép fejedelmei olyanok övéik közt, mint a ragadozó farkasok.' (10)

És egy másik prédikációban:

"Ó, ha ma élne Szent László vagy Szent István király, vagy bárki olyan mint ők, bizonyára megbüntetnék a templomok kifosztóit. Isten ítélőszéke előtt vádlóként fognak föllépni ellenük. Az ilyen rabló fejedelmekről panaszkodik Jeromos, az Eusebiushoz írt levelében: Dúslakodnak ruházatokban, és nem törődnek azzal, hogy közben a szegények belepusztulnak a hidegbe és az öltözetlenségbe. Hatalmas palotákat, épületeket emelnek magunknak, hogy megcsodálják azokat az emberek, de nem törődnek vele, hogy közben a szegények az utcákon halnak meg. Nagy lakomákat rendeznek; saját maguk és a gazdagok bögyét tömik, a szegények pedig odavesznek az éhségtől. Majd így folytatja Jeromos: Hát csak töltekezzetek jóllakásig és igyatok, mert halálotok után más vár rátok! A lakomázó dúsgazdaggal együtt gyötrődtek majd a pokol tüzében; vágyakoztok egy csepp víz után, de azt sem kaptok." (10)

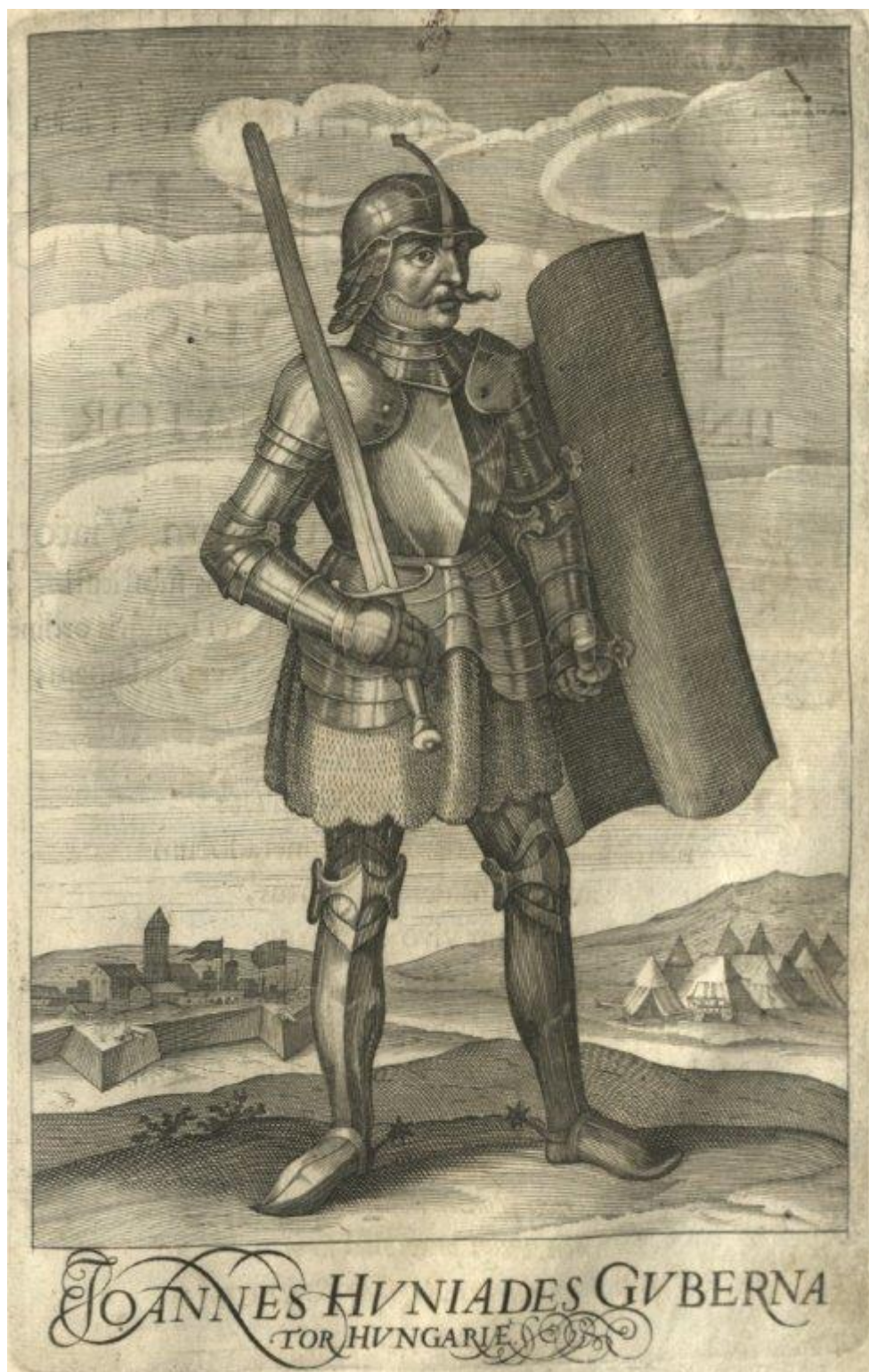
Mátyásról, amikor meghalt, sokféle vélekedés volt birodalmában. Székesfehérvári temetésén Kálmáncsehi Domonkos prépost ravatalára díszes pajzsot tétetett, mintegy sejtve azt, hogy ő az utolsó nemzeti királyunk. A gyászbeszédet mondó Ranzano Péter Lucera-i püspök a király dicső tetteit magasztalta, Mátyás királyt, mint a keresztény világ védelmezőjét, a legyőzhetetlen fejedelmet, aki a Római Egyházért mindig is hatalmas érdemeket szerzett, a szentek közé akarta már akkor iktatni.

Főként azokon a területeken, amelyet meghódított, így Sziléziában, vagy Csehországban ellenben föllélegeztek, hogy Isten megszabadította őket a szegények kifosztójától, aki a föld népét embertelen zsoldosaival pusztította, "és hát e fölött örvendeztek." Voltak, akik azonban sokkal inkább kiegyensúlyozottan tekintettek Mátyás művére és uralkodására. Az akkori birodalmának egy távoli részén, Karintiában bizonyos Unrest Jakab krónikás, egy egyszerű plébános ezt jegyezte föl: "igaz, hogy háborúival sok bajt okozott, de sok jót is tett, mert a török és husziták ellen megvédte az embereket és így sok keresztény lelket szabadított meg a gonosztól. Háborúiban még sokkal több rosszat tehetett volna, semmint tényleg elkövetett. Emberei is sokat cselekedtek, ami az ő akarata ellen történt. És nem akarja Isten, hogy elkárhozzék minden császár, király és fejedelem, aki háborút

visel, mert Istennek mindenható kegyelme és irgalma nagyobb, mint az egész világ bűnei. Mátyás is keresztény hitben halt meg hát." (4)

Azt is tudjuk, hogy haldoklásában, amit valószínűleg mérgezés okozott, a "*Jaj, jaj, Jézus*" (4) fohászt imádkozta.

Mátyás halála (+1490) után nem sokkal Mohácsnál a török végzetes csapást mért a királyi hadseregre, majd később elkezdte 150 éves uralmát, amelynek mérhetetlen szenvedés lett a következménye. Magyar népünk egynegyedére csökkent, néptelenné váltak városok, falvak, érsekségek, püspökségek, apátságok. És ekkor már úgy gondoltak vissza Mátyás királyra, aki bár nagyon kemény ember volt, sok adót szedett, de megvédte az országot a behatoló ellenségtől, ezért fölmagasztosodott az alakja, a régi szenvedések elhalványodtak az újakhoz képest, és ekkorra Mátyás király magyar történelmünk egyik leghatalmasabb szuverén uralkodójává vált.

Nádasdy Ferenc: Mausoleum potentissimorum ac gloriosissimorum Regni Apostolici Regum ...

Nürnberg: Johann Friedrich Endter, 1664.

Hunyadi János rézmetszetes portréja

Kalocsai Érseki Könyvtár gyűjteményéből

Nádasdy Ferenc: Mausoleum potentissimorum ac gloriosissimorum Regni Apostolici Regum ...

Nürnberg: Johann Friedrich Endter, 1664.

Mátyás király rézmetszetes portréja

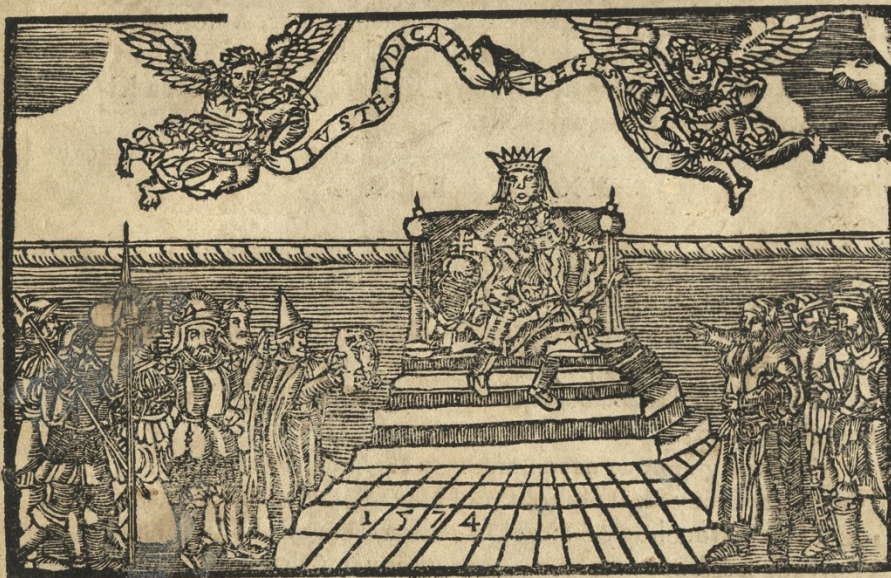
Kalocsai Érseki Könyvtár gyűjteményéből

MATTHIAS KIRALYNAC

Miért hogy meg fekte volna az ő hitit, és ártatlannul le vagata vala az ieles iffiut, az Hunyadi Lászlót, A Czehec mindiárt nagy gyűlést tőnec, és abban Királya válaftác az Pogiebradi Györgyet.

AZ XXXVI. MAGYARI KIRALY

AZ HUNYADI MATTHIAS, AZ GVBER-nator Hunyadi Iánosnac a fia.

II. RES.

Szilagy Mihály.

AZ Gara László, a Nador Ispan, Magyar országban is gyűlést hirdete, hogy az wrac minnyáiá gyűlnénec a Rákosra. Szilagy Mihály akoró, és az Húyadi Iánosnac fő baráti, nagy néppel valánac az alföldön. Szilagy Mihály kedig az Ersebet assonnac, az Hunyadi Iánosnénac, bátya vala, ieles eses és vitez ember. Ez miért hogy tudia vala nemelly wraknac irigységet az Hunyadi Iánosneuc és nemzetsége ellen, Fel véué minden népét, az ő társaiual, mayd húsz ezer embert, és ki iöue Erdelből az alföldre. Ot elég pénst ada neki az huga, az Hunyadi Iánosné: Hogy az bátya bossut állana az ő László fia méltatlan halálaért, Es ha valamiképpen lehetne. a másie fiát, az Hunyadi Mátyást, a Királyi méltoságra fel emelne.

Szilagy Mihály is az Rákosra.

Mikoró ezokaért a Rákoson gyűlés volna: Fel iöue Szilagy Mihály is nagy soc wrackal, és nagy néppel az alföldről a gyűlésbe, houa mind a soc Púspekec, wrac, Nemesec, és az váraloknac köuetic-gybe gyűlténec vala, az wy királynac válaftására. Szilagy Mihállyal kedig ez

Heltai Gáspár: Chronica, az magyarocnak dolgairól

Kolozsvár: Heltai Gáspárné, 1575.

Mátyás király fametszetes portréja

Kalocsai Érseki Könyvtár gyűjteményéből

(szövegrészlet Mátyás királlyá választásának eseményéről)

kedig ez wrac valának: Sikel Tamás, az Auráné wr, Rozgoni Seb-
estyen, Kanisai Láslo, Szent Miclosi Pancrátz, Es mid az Erdeli wrac
és Nemesec, és az alföldieek mind, kikkel minnyáian az Hunyadi Ia-
nos igen iól tót vala. Ezec minnyáian nagy hála adásból egyút iő-
uénec fel Silagy Mihállyal. Az irigy és partos wrac kedig Budára
gyűltec vala, Gara Láslo, a Nadorispán, wylaki Miclos, az vayda:
Binffi Pál, az Linduai, és többen effelie. Ezec mind tartnac vala
Silagy: ól, Miért hogy irigylégből sockat czelekettenec az Huny-
adi lánolnac nemzetlége ellen: Ezért gyűltenec vala egybe a Bud-
ai várba. Ez is örögbiti vala az ő felelmeket, Hogy mikoron Sila-
gyi Mihály az wrackal, és a néppel a Rákosra iót volna, másod éyen
mindiazt meg fogya és be álla a Dana, hogy szabadon által mehet-
nec vala.

Az irig
partos
rac.

Altal menénec ezokaért nagy sokan az Hunyadi Mátyásnac
parttyai között, kic által hiuac az wrakat Budáról a gyűlésbe. Vé-
gre kedig anyin lőnec, hogy vgyan erőuel kezdéc őket által hoz-
ni. De Silagy Mihály eleit vőu e felelemnec: Mert fel kiáltata: Ho-
gy a gyűlésben, feie ió bāga vestés allat, senki erőuel semmit ne cze-
kődnec, Hanem hogy szabad lőnne a gyűlés. És az wrakban által
küldé Budára, és glit leteleket küldé az wraknac, hogy szabadon,
és minden bántás nélkül iőyhermenec az gyűlésbe, és esmet vissza
mehtenec. És mikoron az wrac el iőttenec iól na, egy nyihány
napic tanátskozánac de heába. Látuán aſt Silagy, a gyűlésnec kő-
zepin min liárt ackaszo fat fel áfata, és méltar ſeket tetete mellé, Es
aſt kiáltata: Hogy valaki az ő válaſtáſnac ſanāt nem akarna az Hu-
nyadi Mátyásra adai: Mindiazt ſőrnýű halallal kelene annac meg-
halni.

Altal hiu-
ac Budáról
az wrakat
az Rákos-
ra.

Lātuán és haluán eſt az partos wrac, igen meg iyedénec: Kiuált-
képpen hogy látac, hogy az Silagy népe az egſt gyűlést környűl
vőtte vala. Es elő iőue Silagy Mihály, és a gyűlésnec közepin meg
állá: Es ecképpen kezdé ſóllani: Tudiatocké, wrac, Hogy Királyunc
meg hól: Ezért iőtűnc immár egybe, Hogy Királyt válaſtunc ma-
gunknac, Mert Király nélkül semmi képpen nem lehetűnc. Ha ſoc-
káig mulatunc az válaſtáſſal: Nem ió: Mert ki imide ſól, Ki amoda,
és nem leſen a dolognac vége. Minec vtánna a Királyi mag, az Ma-
riaban el fogyot, Es immár erre kénſeritűtűnc, hogy idegen nem-
zetektől kulduſtunc kel Királyokat, Műnemű nyauallyákban és ny-
omorúſágokban lőtűnc legyen, aſt minnyáian iól tudiatoc. Ol-
lyan áruaſágra iutotunc immár, Hogy nem tudunc houa follyam-
ni: és kincc bátorſággal adhaffuc Királyſágunkat. Igy vőlt a Cze-
heknecc is

Az wrac
meg iyed-
nec.

Szilagyia
Mihály on
racióia az
gyűlés előe

De electione dñi comitis mathie in regem.

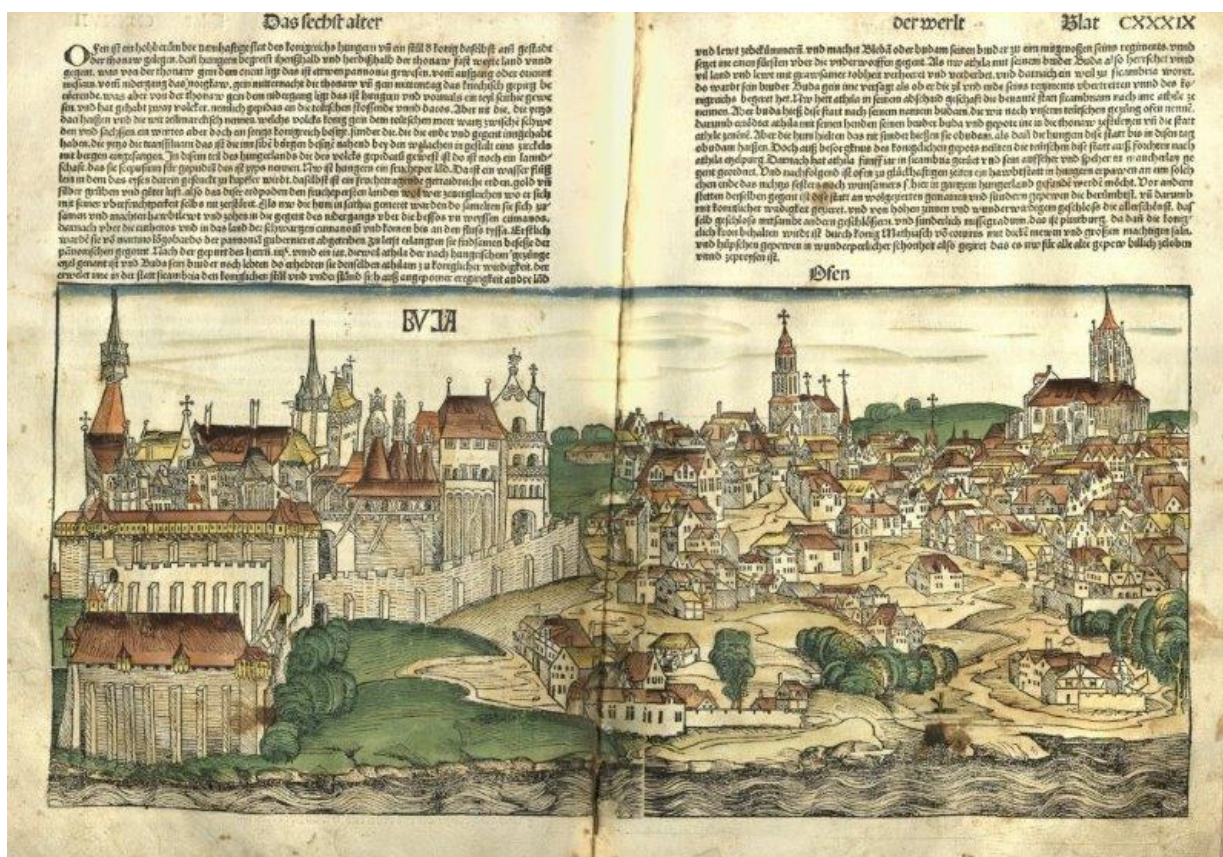

Cum aut peregrinis ex relatib⁹ fama obit⁹ ipsi⁹ regis la-
dislai in regnū hūgarie venit: multos tristauit. maxi-
me aut illos qui eidē regi comitis ladislai psuaserāt ne-
cē: cū ultores effusi sanguinis ipsi⁹ comitis ladislai eo
auditi⁹ eo aiosius insurgere: ac inceptā finē ad optatū
pōnere vindictā desiderare videbāt. Qd⁹ factū fuisset: si p⁹ cō-
ponēdis regni reb⁹: p⁹q³ eligēdo rege: indicta per totū regnū hū

A holló jegyében. Fejezetek a Corvinák történetéből. Szerk. Monok István
Budapest: Corvina Kiadó, 2004.

Kalocsai Érseki Könyvtár gyűjteményéből

Hunyadi Mátyás pompában a trónon ül, válla fölött címer /Thuróczy-krónika/

Buda korabeli látképe fametszetten
Hartmann Schedel: Das Buch der Chroniken
Nürnberg: Anton Koberger, 1493.
Kalocsai Érseki Könyvtár gyűjteményéből

Mátyással kapcsolatban álló magyar főpapok, szerzetesek

[illegible]

A dexteram te raptice confectus et

[illegible]

A non in nobis uoluntatem habet, sed in deo. Item
A. I. Item in nobis uoluntatem habet, sed in deo.
C. r. Item in nobis uoluntatem habet, sed in deo.
B. Item expedite uoluntatem habet, sed in deo.

Plautus kódex Bécs Cod. Lat 111 fol 1recto
Vitéz János arcmása - Vitéz János címere - Janus Pannonius arcmása

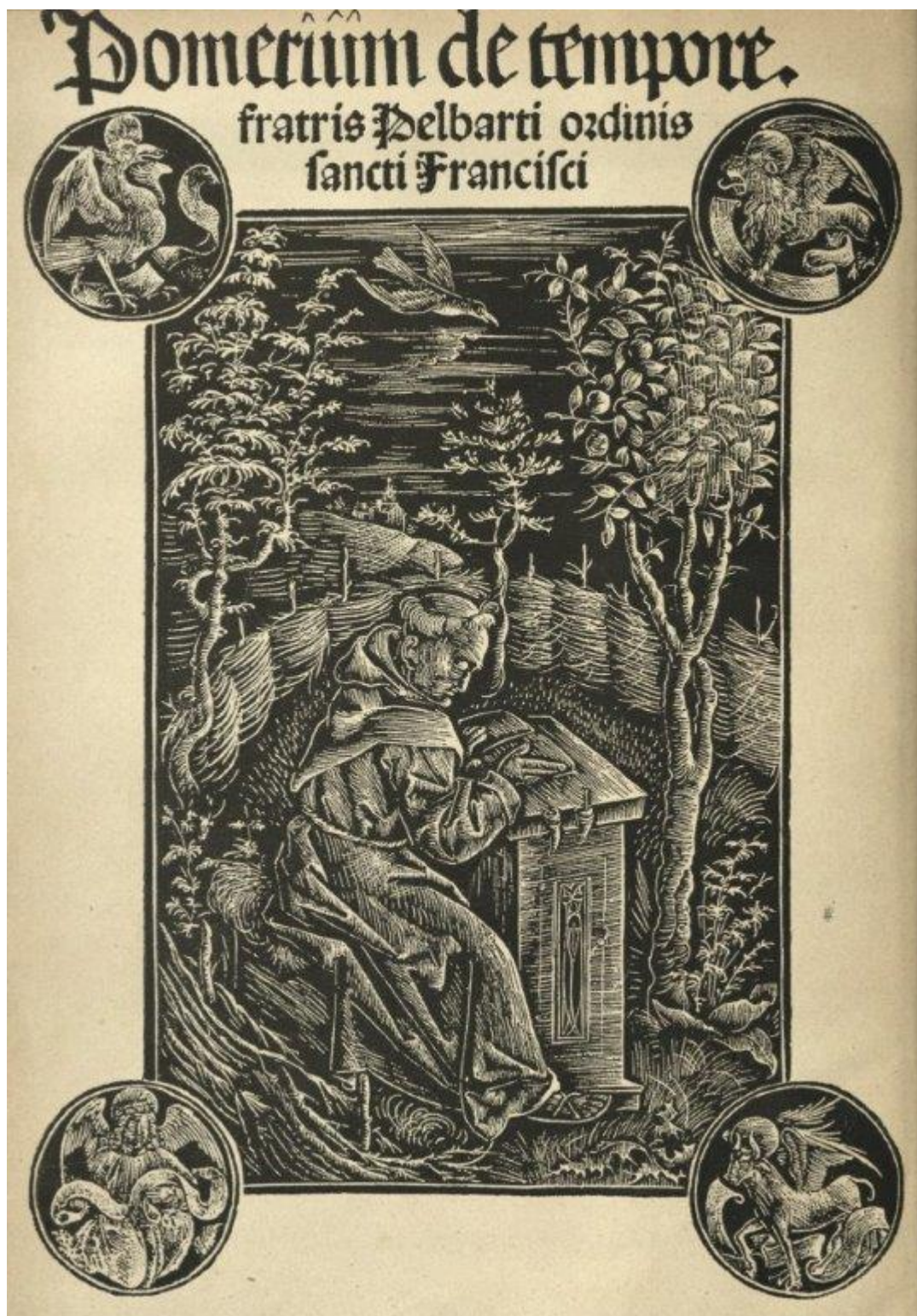

Fraknói Vilmos: Erdődi Bakócz Tamás élete.
Budapest: Méhner Vilmos, 1889.
Erdődi Bakócz Tamás
Kalocsai Érseki Könyvtár gyűjteményéből
Bakócz Tamás, a későbbi esztergomi érsek

Cherissis si in pueri: dicit. d. non intelligi, plene qd iudicia ista sunt inchoata, qui pueri
 ist. qd nonnulli opinantur et factum, quod non plene habuerunt, sed iudicia non debent
 magis omni et non alij qui nescitis unde debent, si Magi. p. dicitur ab Johanne Baptista
 videtur, et aliter quidam quod non ista regit, non iudicia, qd non iudicia quod iudicia
 et orbem in agnitionem magis fuerunt, et in quibus dicitur ut in pueris agnitionem
 tale negotium quidam magis inueniunt, quod in pueris nonnulli in pueris habent, et pueri
 non debent inchoata hinc Regis pueri, et in dicit, si non fuerunt regis qui
 agnitionem inueniunt.

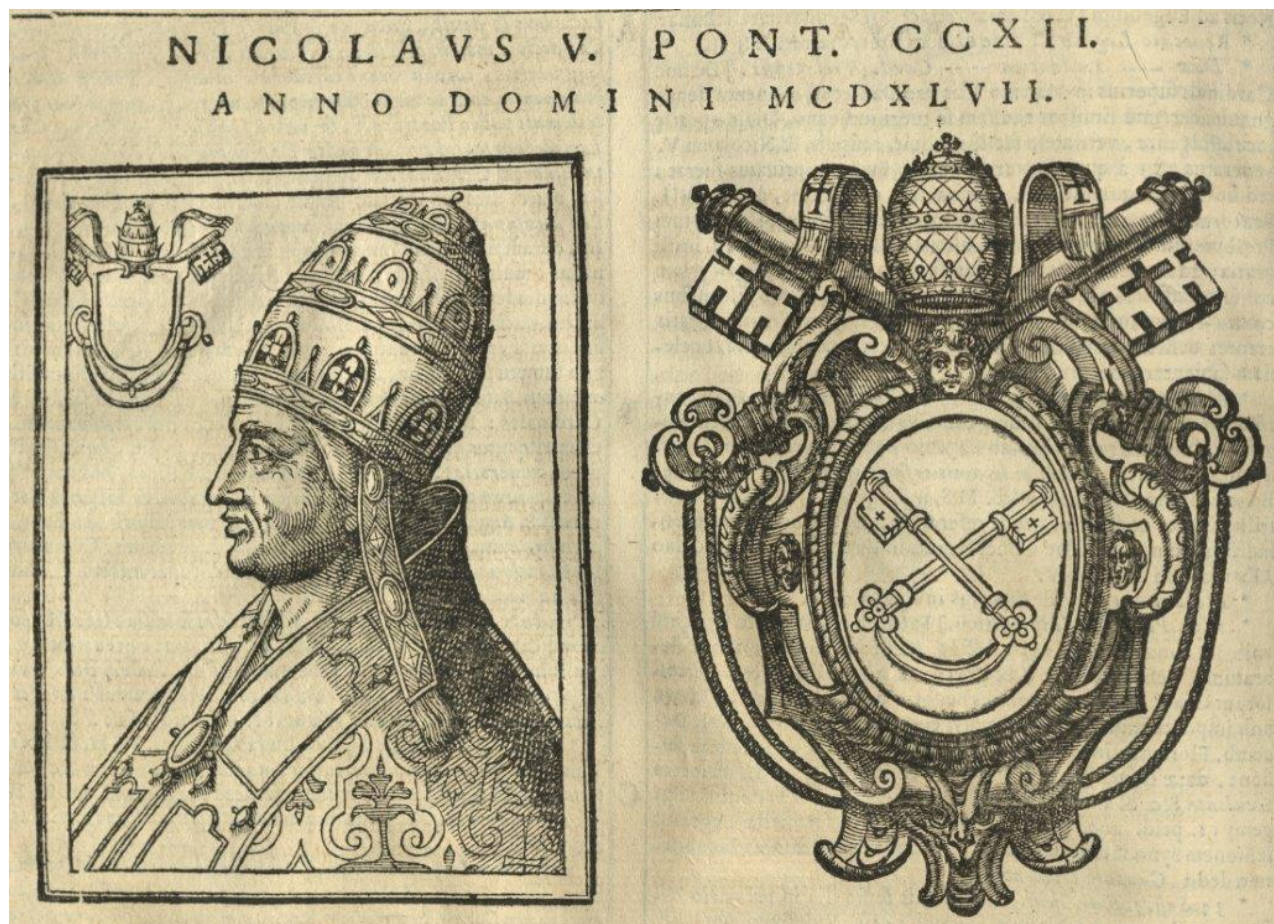
Quod d. d. dicitur dicitur pueri regem, Com dicit non pueri, quod in et pueri
 transiit dicitur non pueri, qd non dicitur pueri hinc pueri, agnitionem
 et dicit et pueri, et in pueri, et non in pueri agnitionem pueri, et in pueri
 et debent. dicitur in pueri non pueri, quod pueri d. non in pueri
 ad quod in non debet dicit Magi p. et agnitionem inchoata, et inchoata
 pueri quod debent. talis et inchoata inchoata pueri, Magi pueri non inchoata
 non in pueri, pueri p. quod non pueri dicitur hinc pueri hinc dicitur
 hinc, qd non ego pueri dicitur, quod hinc, et pueri inchoata hinc dicitur hinc
 d. non pueri, dicitur in non debet quod debent inchoata pueri pueri
 inchoata pueri hinc d. debet, et Magi pueri d. non inchoata hinc et non
 quod d. non inchoata quod agnitionem, dicitur in pueri non inchoata. Non
 alud nisi d. non inchoata hinc agnitionem inchoata non inchoata inchoata
 inchoata, et inchoata dicit, pueri dicit pueri agnitionem, si.

et dicitur agnitionem
 inchoata pueri

Szilády Áron: Temesvári Pelbárt élete és munkái.
Budapest: Franklin Társulat Nyomdája, 1880.
Kalocsai Érseki Könyvtár gyűjteményéből

PÁPÁK Mátyás idejében

Chacon, Alfonso: Vitae et res gestae pontificum Romanorum et s.r.e cardinalium ab initio nascentis Ecclesiae...

Roma: Typis Vaticanis, 1630.

Kalocsai Érseki Könyvtár gyűjteményéből

V. Miklós (Papa NICOLAUS Quintus) pápa képe – Eredeti név: Tommaso Parentucelli / Származási hely: Sarzana
Pontifikátus: (208. pápa) 1447. III. 6.–1455. III. 24. (8 év)

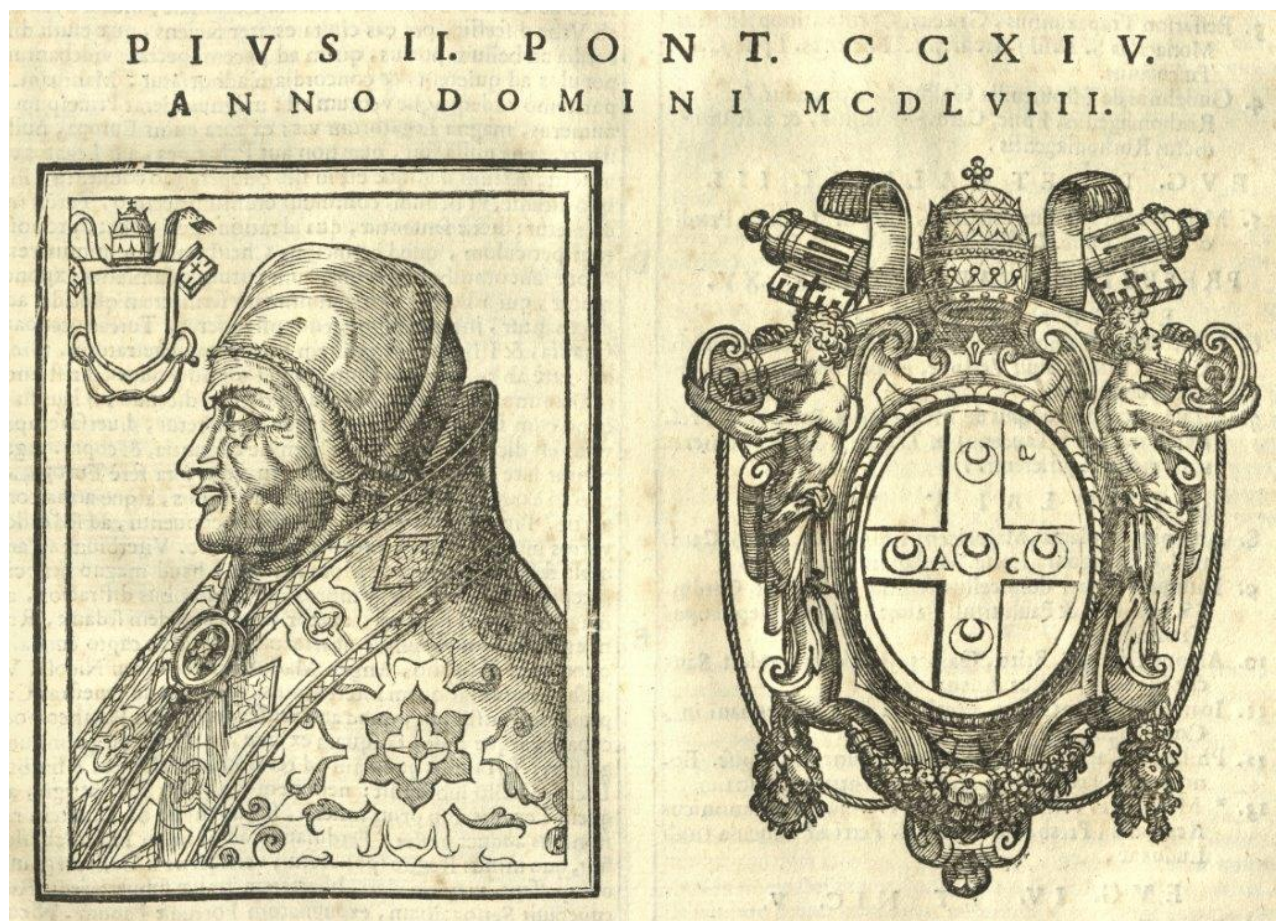
Chacon, Alfonso: Vitae et res gestae pontificum Romanorum et s.r.e cardinalium ab initio nascentis Ecclesiae...

Roma: Typis Vaticanis, 1630.

Kalocsai Érseki Könyvtár gyűjteményéből

III. Kallixtus (Papa CALLISTUS Tertius) pápa képe – Eredeti név: Alfonso de Borgia / Származási hely: katalán

Pontifikátus: (209. pápa) 1455. IV. 8.–1458. VIII. 6. (3 év, ~4 hónap)

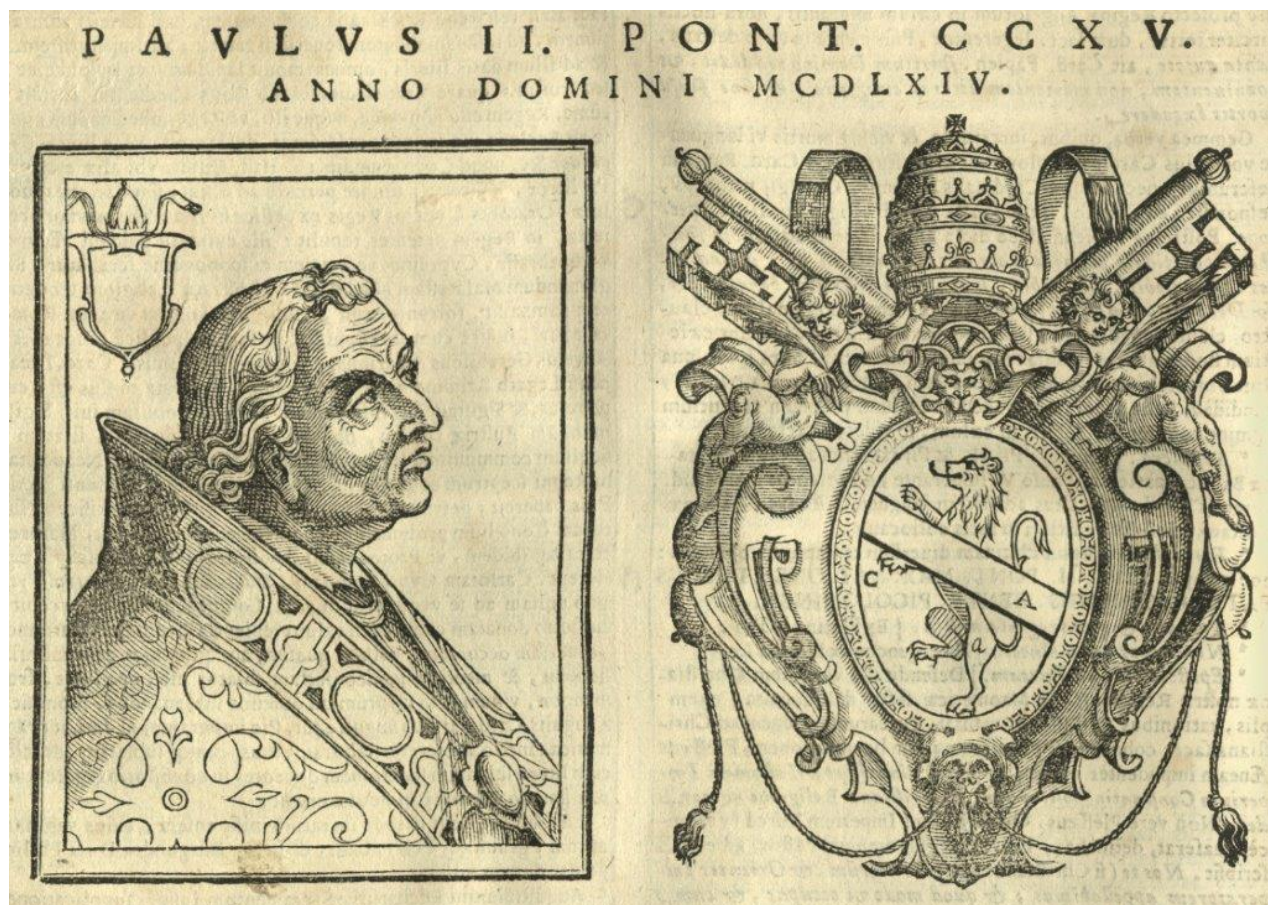
Chacon, Alfonso: Vitae et res gestae pontificum Romanorum et s.r.e cardinalium ab initio nascentis Ecclesiae...

Roma: Typis Vaticanis, 1630.

Kalocsai Érseki Könyvtár gyűjteményéből

II. Pius (Papa PIUS Secundus) pápa képe – Eredeti név: Enea Silvio Piccolomini / Származási hely: Siena

Pontifikátus: (210. pápa) 1458. VIII. 19.–1464. VIII. 15. (~6 év)

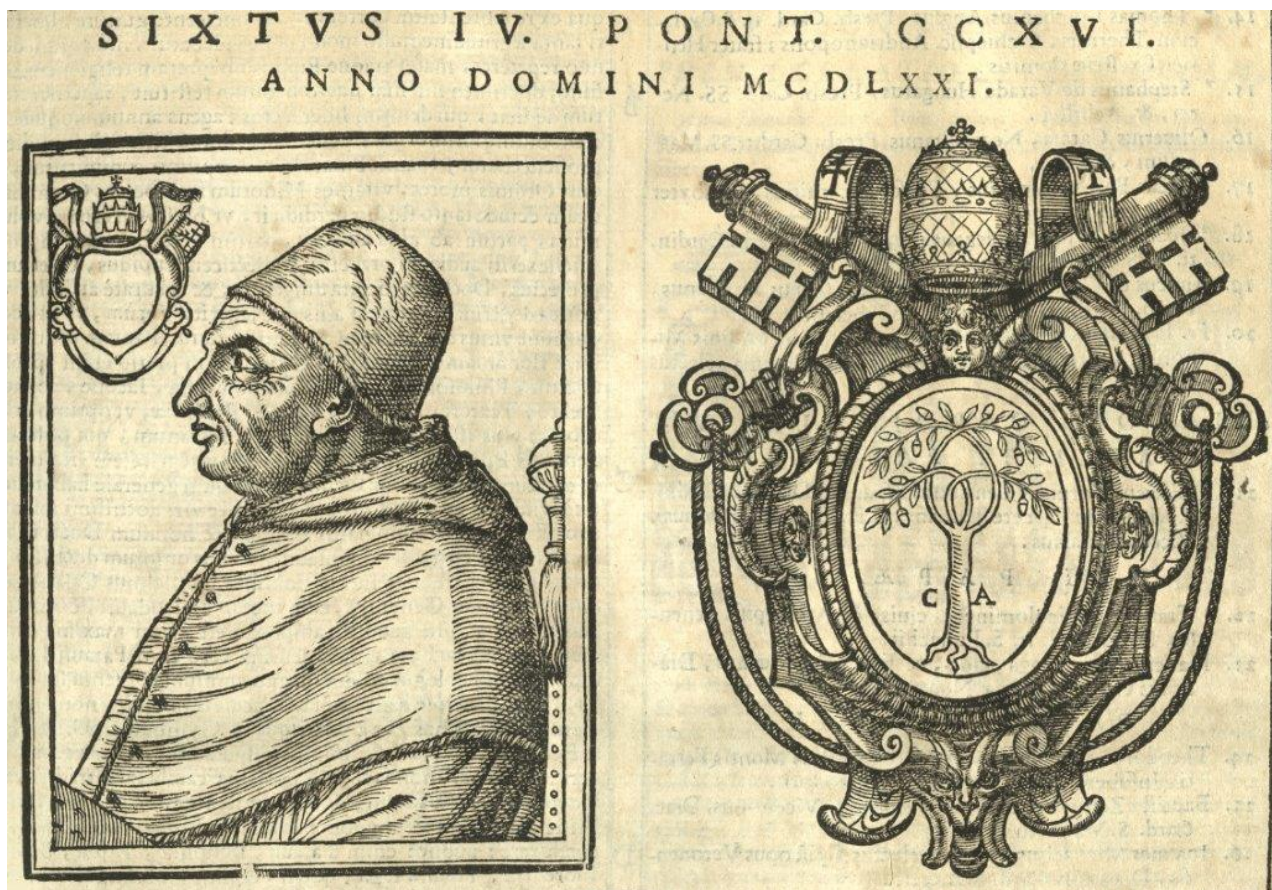
Chacon, Alfonso: Vitae et res gestae pontificum Romanorum et s.r.e cardinalium ab initio nascentis Ecclesiae...

Roma: Typis Vaticanis, 1630.

Kalocsai Érseki Könyvtár gyűjteményéből

II. Pál (Papa PAULUS Secundus) pápa képe – Eredeti név: Pietro Barbo / Származási hely: Velence

Pontifikátus: (211. pápa) 1464. VIII. 30.–1471. VII. 26. (6 év, ~11 hónap)

Chacon, Alfonso: Vitae et res gestae pontificum Romanorum et s.r.e cardinalium ab initio nascentis Ecclesiae...
Roma: Typis Vaticanis, 1630.

Kalocsai Érseki Könyvtár gyűjteményéből

IV. Sixtus (Papa SYXTUS Quartus) pápa képe – Eredeti név: Francesco della Rovere / Származási hely: Savona
Pontifikátus: (212. pápa) 1471. VIII. 09.–1484. VIII. 12. (13 év)

Chacon, Alfonso: Vitae et res gestae pontificum Romanorum et s.r.e cardinalium ab initio nascentis Ecclesiae...
Roma: Typis Vaticanis, 1630.

Kalocsai Érseki Könyvtár gyűjteményéből

VIII. Ince (Papa INNOCENTIUS Octavus) pápa képe – Eredeti név: Gian Battista Cybo / Származási hely: görög
Pontifikátus: (213. pápa) 1484. VIII. 29.–1492. VII. 25. (7 év, ~11 hónap)

Kódexek, Corvinák Mátyás idejéből

Felhasznált irodalom

1. Mátyás és a humanizmus. Nemzet és emlékezet. Szerk. Csukovits Enikő. Budapest: Osiris Kiadó, 2008.
2. Fraknói Vilmos: Magyarország egyházi és politikai összeköttetései a római szent-székkal a konstanzi zsinattól a mohácsi vészig. Budapest: Szent István Társulat, 1902.
3. Fraknói Vilmos: Mátyás király élete. Budapest, 1891.
4. Hóman-Szekfű: Magyar történet II. kötet. Budapest: Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, 1936.
5. Szántó Konrád: A katolikus egyház története. I. kötet. Budapest: Ecclesia, 1983.
6. Hermann Egyed: A katolikus egyház története Magyarországon 1914-ig. München: Aurora Könyvek, 1973.
7. Dümmerth Dezső: A két Hunyadi. Budapest: Panoráma, 1985.
8. Magyar Kódex. 2. kötet. Kossuth Kiadó Budapest, 1999.
9. Galeotto Marzio: Mátyás királynak kiváló bölcs, tréfás mondásairól és tetteiről szóló könyv. Budapest: Magyar Helikon, 1979.
10. Temesvári Pelbárt válogatott írásai. Budapest: Európa Könyvkiadó, 1982.
11. Antonio Bonfini: A magyar történelem tizedei. Budapest: Balassi, 1995.
12. Thuróczy János: A magyarok krónikája. Budapest: Osiris, 2001.
13. A művészet története Magyarországon. Budapest: Gondolat, 1983.
14. Söveges Dávid: Fejezetek a lelkiség történetéből. Pannonhalma, 1993.
15. Udvardy József: A kalocsai érsekek életrajza. Köln, 1991.
16. Váci egyházmegyei almanach. Vác, 1970.
17. Magyar Katolikus Lexikon. VIII. kötet. Budapest, 2003.
18. Katolikus Lexikon. II. kötet. Budapest, 1931.
19. Fügedi Erik: Uram, Királyom... Budapest: Gondolat, 1974
20. Kódexek a középkori Magyarországon – Kiállítás az Országos Széchényi Könyvtárban. Budapest: 1985
21. Kubinyi András: Vitéz János és Janus Pannonius politikája Mátyás uralkodása idején – Humanista műveltség Pannóniában, Pécs, 2000
22. Kubinyi András: Főpapok, egyházi intézmények és vallásosság a középkori Magyarországon – METEM (Magyar Egyháztörténeti Enciklopédia Munkaközösség), Budapest, 1999.

ASTRICEUM Érseki Múzeum kiadványai 1.

Összeállította: Vörös Márta

Kiadó: ASTRICEUM Érseki Múzeum

6300 Kalocsa, Szentháromság tér 2-3.

+36/78 310 240; +36/30 575 0702

info@astriceum.hu

www.astriceum.hu

ISBN 978-615-81070-0-6

I. Mátyás denár

előlap körirat: MATROATHIE R VNGARIE, negyedelt címerpajzs, benne szívpajzs

hátlap körirat: PATRON VNGARIE, középmezőben: Madonna balján Jézussal felettük glória, oldalain: K- P/*